

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ant. Augustini Archiep. Tarracon. De Emendatione Gratiani Libri Duo

Agustín, Antonio

Dvisbvirgi ad Rhenvm ; Arnhemii, 1676

IIX. De eadem re, & de falsa inscriptione quorundam capitum Gratiani ex
IIX. & IX. synodo inceptorum

urn:nbn:de:hbz:466:1-10603

*De eadem Re & de Falsa Inscriptio-
ne quorundam capitum Gratiani ex octava,
& nona synodo in scriptorum.*

DIALOGUS OCTAVUS.

A Numerasti C. Episcoporum nomina octavæ synodi? C. Actionis decimæ numeravi Archiepiscopos LV. Episcopos XLIV. præter Ignatium Patriarcham, & Legatos Romanos; & aliorum Patriarcharum legatos, subscriptionum par numerus est. Græci in additis ad VIII. synodum hos centum & duos fuisse referunt: in synodo Nicolai contra Photium, & Radualdum, & Zachariam, CLXX. interfuisse, in synodo Hadriani contra Photium CXX. In libro Deusdedit Cardinalis ita scriptum est capite primo. Ex VII. synodo universalis habita à quinque Patriarchis cum CCCL. patribus sub primo Hadriano Pontifice Romano. ² *Omnia electio Episcopi &c. quod sumptum est ex cap. III. septima synodi.* ¹ Mox sequitur. Ex VIII. synodo
item

² *Dist. 63. c. 7. omnis.*

¹ *In Gregoriana editione in scriptio cap. 7. distin. 63. est. Item ex septima synodo, quæ est secunda Nicæna 350. Episcoporum c. 3. Omnis electio Episcopi. (De eodem capite scriptum est lib. I. dialog. 9. addit. 10.)*

item *universali habita* item à quinque Patriarchis cum patribus CCXL. sub primo Nicolao Pontifice. Promotiones, & consecrationes^a Episcoporum &c. ut cap. XXII. hujus synodi, de qua agimus. Utriusque capitis verba refert liber Tarraconensis.^b A. Certiora mihi videntur, quæ ex subscriptionibus retulisti, & ex errore notarum facile pro CXI. scriptum est CCXL. fient autem CXI. si legatorum habeas rationem. Sed nos veniamus ad *caput* ipsum XXI. cujus tu mentionem fecisti. Id Gratianus^c bis posuit, ut de ejus diligentia cognoscatis *distinct.* LXIII. cap. I. & II. Namque Hadriano Papæ adscripsit illa verba. *Nullus laicorum, Principum &c.* Item illa, *Quisquis secularium Principum &c.* Mox addit. *Item ex octava synodo. Hadrianus Papa secundus, quod Nicolaus prædecessor ejus disposuerat, missos suos, Donatum scilicet Ostiensem Episcopum, & Stephanum Nepesinum Episcopum: sic enim mutandum esse diximus; & Marinum diaconum S. R. E. ad Basilium Imperatorem,^d & ad filios ejus Constantinum, & Leonem Augustos Constantinopolim direxit. Cum quibus & Anastasius bibliothecarius Romanae sedis utriusque lingua Græcæ & Latina lingua peritus perrexit.* B. Idem Anastasius in
 præs-

^a Dist. e. c. 2. ^b Tarrac. lib. I. cap. 46. & 47.
^c c. 1. & 2. s. d. ^d Lib. I. dialogo 4.

præfatione ejusdem synodi ad Hadrianum ait, se missum fuisse à Ludovico Imperatore cum eadem celebraretur synodus. A. Reliqua persequamur. Et synodo congregata, quam octavam universalem synodum illic convenientes appellaverunt, exortum schisma de Ignatii depositione, & Photii ordinatione sedaverunt, Photium anathematizantes, & Ignatium restituentes. in qua sic statutum est. Consecrationes, & promotiones Episcoporum &c. Photium autem, non Fotinum scribendum esse aperta res est: quamvis in eodem nomine errent aliquot historici. C. Unde hanc historiam didicit Gratianus? A. Res mihi incerta est. Sed videamus, an meliora dicant Ivo, & Anselmus, & alii collectores. C. In Panormia Ivo^a ita scriptum est. Ex canone Apostolorum. viii. synodus cap. xi. Promotiones & consecrationes &c. B. Cur hic de Apostolorum canone dicitur? A. In margine libri aliquis addiderat, Apostolorum. cap. xxx. cujus verba refert viii. synodus, non octava. C. Idem Ivo in excerptionibus sic ait. octava synodus cap. xi. Promotiones &c. Anselmus scribit. ^b Hadrianus Papa universali octava synodo præsidens dixit. Promotiones, & consecrationes &c. B. Quasi vero hæc præsentem Hadriano consti-

^a Ivo libr. 3. tit. 2. cap. 1. panorm. & part. 5. cap. 122. decret. ^b Anselm. lib. 6. cap. 20.

constituta sint. C. Non meliora sunt, quæ Deusdedit, & liber Tarraconen. referunt, sub *Nicolao primo* hanc synodum habitam esse, ut antea diximus. A. Vide Cæsaraugustanum. ^a C. *In octava synodo cap. XI. Promotiones & consecrationes &c.* A. Videtis, opinor, horum omnium negligentiam, qui neque fontes perquirunt, neque temporum historiam scire cupiunt, neque de auctoritate librorum laborant: sed eis omnia pro oraculo sunt, quasi ea ut Moses duabus tabulis exarata Dei digito, perceperint. ² C. Suntne alia ex hac synodo apud Gratianum? A. Falsæ inscriptiones permultæ sunt, de quibus nobis certiora B. noster dicet. Scio enim quædam selectos illos viros Romæ invenisse in *regulis breviorib. Basili.* B. Apud *Isidororum* quædam etiam invenerunt, nonnulla incerta relicta sunt, quæ *septima, octava, aut nona synodo* Gratianus adscripsit. Initium sumamus à capite XXII. *distinctionis LIV.* ^b *octava synodo* inscripto. Sunt enim verba ejus capituli ab Isidoro sumpta in *regula monachorum cap. XVIII. de familiari vita.* Ex quo mutandum est, pro *non licebit, non licet: & pro dare non potest, dare*

D d

non

^a *Cæs. lib. 3. c. 63.* ^b *Dist. 54. c. 22. Abbati.*

² *Ejusdem distinct. 63. capituli 1. & 2. inscriptiones retulimus dialogo 4. addit. I. lib. I.*

non debet. 3 *Distin. xxci. a caput xxvi. ex septima synodo inscribitur: sed in incertis ponendum est. quamvis capite extremo ejusdem synodi sint quædam verba apta rei, de qua agitur. 4*

Distinct.

a Dist. 81. cap. 26. in omnib.

3 *Capitis 22. distin. 54. hæc in eodem libro Romano inscriptio est. Probatur auctoritate octavæ synodi, in qua sic statutum legitur. Abbati, vel monacho monasterii servum non licebit &c. dare non potest &c. In marg. est. Isidorus Hispal. in reg. monach. de famil. vita. Et in notis. post alia. Caput autem, quod nunc à Gratiano citatur, alibi repertum non est, quam apud Isidorum Hispalens. in reg. monach. c. de famil. vita. Et vers. Unde in alio capitulo præfate constitutionis hæc ratio redditur. (Injustum est enim &c. additur in notis. Injustum) Infra 17. q. 4. c. in venditionibus. vers. injustum. hoc ipsum citatur ex concilio Agathensi, ubi etiam extat c. 56.*

4 *Hæc est in eodem libro inscriptio cap. 26. In omnibus. dist. 81. Item ex VII. synodo. In notis est. Caput hoc etiam in aliquot manuscriptis citatur ex septima synodo, in cujus sane postremo capite aliqua huc spectantia habentur. Ceterum in plerisque citatur ex octava: & sententia videtur sumpta ex cap. 83. Asceticor. B. Basilii, cujus regulas sub nomine octavæ synodi sæpe citari alibi notatum est.*

Distinct. xc. a caput iv. & v. ex octava synodo sunt apud Gratianum, sed ex concilio Maguntino est caput iv. apud Burchard. b & Ivonem, c & in Pænitentiali Romano: d & caput v. ex concilio Agathensi, & ex eod. Maguntino apud eosdem. tamen incerta etiam hæc duo capita relinquuntur. s

D d 2

synodo

a Dist. 90. c. 4. alienus. & c. 5. si quis. b Burch. lib. 10. c. 52. 53. 54. & 62. c Ivo par. 13. c. 53. 54. 55. & 63. decret. d Pæn. rit. 6. c. 9. & 10.

5 Ante caput quartum Alienus sit. distinct. 90. in eodem libro hæc verba sunt. Item ex octava synodo. Et in marg. est. Burch. l. 10. c. 52. & 54. Ivo p. 13. cap. 55. & 53. ex conc. Moguntino. In notis additur. In libello P. Basilii de institutis monachor. Rufino interprete (qui nuper Coloniae cum regula B. Benedicti est impressus) c. 42. in ultima responsione habetur prima pars hujus capituli, usque ad ver. abjiciatur. Qui murmurans] Ejusd. libelli cap. 50. penultima interrogatio sic habet. Si vero etiam &c. Juxta mensuram) Hæc pars non habetur in eo Basilii loco. Apud Burchard. vero, & Ivonem (à quibus citatur ex concilio Moguntino.) Sic legitur. juxta mensuram, opusque peccati, quia in hoc sententia, &c. Capituli quinti e. dist. inscriptio est. Item ex eodem. Si quis monachus contentiones

tiones

synodo est apud Gratianum, ^a melius apud Anselmum, ^b & Deusdedit *cap. 11. ex ultima epistola synodi septima*; apud Ivonem ^c est, *ex cap. xx. synodi VII. & ex VII. synodo* apud eundem Gratianum. ^d In libro Cæsaraugust. ^e ut apud Ivonem. Videnda *Tarasii CP. epistula ad Hadrianum Papam contra Simoniacos*, quæ in Græ-

^a I. q. 1. c. 9. qui per pecuniam. ^b Ansel. lib. 6. c. 80. ^c Ivo par. 5. cap. 121. decr. ^d I. q. 7. c. 2. p. sed quoniam. ^e Cæsar. lib. 4. c. 9.

tiones &c. *In marg. additur*, abest à multis exempl. (quod ad vocem *monachus* refertur) Est etiam *in marg.* In regula Isidori c. 17. Burc. l. 10. c. 62. Ivo p. 13. c. 63. Et vers. *Qui contentiosus.* additur *in marg.* In l. sententiar. Patrum c. 96. ex statutis seniorum. Burc. l. 10. c. 53. Ivo par. 13. c. 54. *In notis hæc sunt.* Si quis *monachus*] Hanc priorrem partem Burchardus, & Ivo citant ex concilio Agathensi, in quo etiam habetur ex codice libror. sexdecim lib. 5. c. 22. abest autem fere ubique etiam in multis Gratiani exemplarib. vox *monachus*. Tam diu) Apud Burchardum, & Ivonem (qui citant hanc partem posteriorem ex Moguntino, habetur autem in libro sententiar. Patrum c. 96. ex statutis senior.) legitur, ita paniteat, qualiter culpæ qualitas existat.

co libro est post VII. synodum. 6 A. Non magnum erratum esset, si quod ex VII. synodo erat, aut ei conjunctum, VIII. synodi esse diceretur. B. Non satis certus sum, an eadem illic verba sint. 7 Illud *Palea* caput extrema^a cause

D d 3 quinta,

^a 5. q. 6. c. 7. si quis.

6 *Inscriptio capituli noni Qui per pecunias. I. q. I. in eodem libro hæc est.* Item ex octava synodo. *In marg. est.* Novella 6. c. 1. & nov. 123. c. 3. apud Julian. antecessorem. Ansel. 1. 6. c. 7. Ivo p. 5. c. 121. *Et in notis.* Octava] In aliquot vetustis exemplarib. caput hoc citatur ex septima synodo, in qua capitulo quinto refertur canon trigessimus Apostolor. ad hanc rem faciens. In epistola autem Tarassii ad Hadrianum Papam (quæ in exemplaribus bibliothecæ Vaticanæ, & aliis est in fine ipsius septimæ synodi) refertur canon 22. synodi, quæ in Trullo his verbis. Eos, qui per pecunias ordinati sunt, sive Episcopi, sive quicumque clerici, & non secundum probationem, & vitæ optionem, deponi præcipimus: sed & illos, qui hos ordinasse noscuntur. Extat etiam hac de re epistola Basilii ad Episcopos sibi subjectos.

7 *Caput secundum Si quis omnem. I. q. 7. in eodem libro ita inscriptum est.* Item ex septima synodo. *Et in marg. est.* Ex actione 1. in 7. anathematis.

quinta, quod etiam ex *octava synodo* inscribitur, nusquam repertum est. Inveni tamen *Palea* non esse

thematis. Deusdedit p. 2. Ivo p. 4. c. 198. Ex epist. Tarasii ad Joannem. Ivo p. 5. c. 121. Anf. l. 6. c. 87. (*Hæc erant ita distinguenda, ut ab illis verbis Ex epist. ad vers. Omnis. pertinerent. non ad princ. capitis*) *Id in notis melius distinguitur in hunc modum. Si quis*) Caput hoc ex magna parte collectum est ex variis locis septimæ synodi: sed non ex versione Anastasii Bibliothecarii qua alioqui sæpe uti solet Gratianus. Initium quidem est in actione prima anathematismo septimo. Omnis Episcopus) Hinc usque ad vers. Tarasius Patriarcha, sumpta sunt ex epistola Tarasii ad Joannem presbyterum, ommissis tamen interdum nonnullis verbis: quæ quidem epistola in versione Anastasii est post actiones, & canones septimæ synodi: sed in nova versione impressa in tomis concilior. est ante ipsam synodum. Tarasius] Hæc videntur sumpta ex epistola Tarasii ad Hadrianum [de qua dictum est sup. q. 1. ad c. eos qui] aut ex quinto capite septimæ synodi: quibus locis refertur canon trigesimus Apostolor. Quicumq. per pecuniam] Hæc habentur etiam novella 123. cap. 4. apud Julian. antecessorem. Si vero religiosam] Hæc non sunt in canone Apostolor. *In eodem vers. Tarasius.*

esse adscriptum, & videntur. Isidor. in reg. monachor. cap. xvii.⁸ Quod vero eidem octava synodo, & Isidoro adscribit Gratianus *caussa xi.*^a ex dictis Isidori Burchardus,^b & Ivo^c esse scribunt. Non dissimilis sententia existat apud Isidorum in *monachor. regula cap. xvii. de excommunicatis*, & apud Benedicti *regulam cap. xxvi.*

D d 4 cujus

^a *II. q. 3. cap. 28. si quis. & c. 18. cum excommunicato. in fin.* ^b *Burch. lib. II. cap. 32.* ^c *Ivo par. 14. c. 96. decret.*

Tarasius. in margine est. In epist. Tarasii ad Hadrian. & in 7. syn. cap. 5. ex can. Apost. 30. Et vers. Quicumq. per pecuniam. In ea. ep. & c. 5. ex conc. Chal. c. 2. novella 123. c. 24. apud Julian. anteces. Et vers. Qui post baptismum. Con. Neocæs. c. 9. Et vers. Similiter. Can. 26. al. 28. Apostol. dist. 63. omnis elec. Can. Apost. 29. al. 31. & in sept. syn. c. 3.

⁸ *Hæc est capituli septimi Si quis falsum. 5. q. 6. in eodem libro inscriptio. Item ex octava synodo. In marg. est In regula Isidori c. 17. Et in notis. Capiti huic in vulgatis erat præpositum nomen paleæ; quod sublatum est auctoritate omnium vetustorum exemplarium, quotquot collata sunt. Existat autem in regula monachor. B. Isidori cap. 17.*

cujus verba referunt Ivo, ^a & liber Cæsaraug²
stan. ^b 9 Certius est, quod in *eadem caussa* ex

octava

^a *Idem d. par. 14. c. 34.* ^b *Cæs. lib. 14. c. 39.*

9 *Ante caput 18. Cum excommunicato. 11. q. 3.*
hæc in eodem libro verba sunt. Item Isidorus in re-
gula monachor. cap. 18. *Et in marg. est. Polyc.*
ibid. (hoc est, l. 7. tit. 1.) Burch. l. 11. c. 31. &
32. Ansel. l. 12. c. 16. Ivo p. 14. c. 95. & 96.
In notis. Prior pars hujus capituli usque ad vers.
Si quis enim, habetur in regula sancti Isidori
(quæ missa est ex Hispania) c. 18. ex qua citat
hoc Smaragdus in expositione regulæ sancti Be-
nedicti c. 26. excepta tamen ista clausula, nisi
quæ ad eandem excommunicationem pertinent,
quæ neque in regula B. Isidori legitur, neque
apud Smaragdum. Est tamen apud Burchar-
dum, & Ivonem. Si quis enim) Hæc usque ad
finem refert Smaragdus ex quodam magistro
monachorum quod notabitur infra eadem c. si
quis frater. *Inscriptio cap. 28. Si quis frater. e. q.*
hæc est. Item ex octava synodo. *In margine est.*
sup. eadem cum excommunicato. Burch. l. 11.
c. 32. Ivo p. 14. c. 96. In notis additur. Canon
hic neque habetur in octava synodo, quæ ha-
bita fuit tempore Nicolai primi (*immo Hadriani*
secundi) neque in alia, quæ & ipsa nominatur
octava sub Joanne octavo celebrata, quæ in
biblio-

octava synodo esse dicitur, ^a Isidori esse *lib. III. cap. LIX. de summo bono*. Ut quod ei proximum est Gregorio adscriptum, ex eodem libro Isidori est *cap. LIX. licet ex libro Officiorum Isidori esse dicatur apud Burchardum.* ^b ¹⁰ C. Quamobrem

D d 5 dicemus

^a *II. q. 3. cap. 77. non solum. & 78. quattuor.*

^b *Burch. lib. 16. cap. 28.*

bibliotheca Vaticana servantur. Multa vero, quæ à Gratiano ex octava synodo citantur, in regulis Basili, Isidori, & aliis scriptis ad monachos pertinentibus inventa sunt. Hoc quidem sup. ead. cum excommunicato. fuit tributum Isidoro, quemadm. etiam à Burchardo, & Ivone. Sed Smaragdus in expositione regulæ B. Benedicti c. 26. cum antea egisset de monacho à suo præposito excommunicato, hæc scribit valde similia. Hinc quidam magister monachor. ait. [Si quis vero frater aut palam, aut absconse cum eo fuerit locutus, aut conjunctus, communem cum eo excommunicationis contrahat pœnam] quæ lectio convenit cum lectione Burchardi & Ivonis.

¹⁰ *Quod attinet ad caput 77. Non solum ille. e. q. 3. in libro Romano inscriptio hæc est. Item ex octava synodo. Et in marg. Isidorus l. 3. de sum. bono c. 59. Et in notis. De hac inscriptione octavæ synodi, notatum est sup. ead. q. 3. Si quis frater.*

dicemus in tam multis pro Isidori, aut alterius nomine abusum Gratianum hac synodo? B. Inveni à selectis viris notatum, fieri potuisse, ut in aliquo libro Octava synodus inscripto post verba ejus synodi alia capita essent ex variis scriptoribus relata sine ulla inscriptione. Ita factum esse, ut addita octavæ capitibus pro verbis ejusdem synodi haberentur. C. Apertius est cum Paulo causam confiteri, quia ignorans feci. An eadem illa causa est in Gregorio pro Isidoro scripto? B. Minime gentium. Sed cetera videamus. *Nona synodi* esse dicitur *caput primum causa* xx. ^a quod selecti viri *Basilio* adscribunt in *regulis cap. xv.* & in *epist. ad Amphiloichium c. xlii.* Ideo vero ex *nona synodo* dictum esse putant, quod canones *Basilii* positos post canones octavæ

^a 20. q. 1. c. 1.

frater. *Inscriptio cap. 78. Quattuor modis. e. q. est.* Unde Gregorius ait. *In marg. est. Isidorus l. 3. de sum. bono. c. 58. Burc. l. 16. c. 28. Ad illa, animum alicujus corrumpimus, additur al. muneris alicujus corrumpitur, Isid. & pro voce adversarium, al. adversa. In notis est. Apud Gregorium non est inventum: sed apud Isidorum (quem adm. citat Burchardus) & paulo etiam plenius: & sequitur nonnullis interjectis post caput qui recte supra ead.*

væ synodi crediderit aliquis esse ex nona synodo. A. Ludere mihi videntur, qui hæc dicunt. ¹¹ De aliis dices, cum libebit.

De eadem Re.

DIALOGUS NONUS.

Cum Pontificalem librum non editum ad te nuper adlatum in manibus haberem, incidi in extrema tempora *Innocentii tertii*; illic inveni mentionem Gratiani fieri his verbis, quæ tibi melius in libro ipso indicavero, quia sunt quædam mihi valde ignota. A. Ostende locum. neque enim ingratum erit de Gratiani vita, aut tempore cognoscere. C. *Hoc anno scilicet MCCXV. Gratianus monachus de Clusa civitate*

¹¹ Gratiani verba sunt ante caput I. causa 20. q. I. in eodem libro. Probat auctoritate nonæ synodi. Firma autem &c. In notis est. Nonæ] In nonnullis vetustis exemplaribus est, octavæ. Verum in octava ab Hadriano II. habita non habetur, sed in libro B. Basilii de institutis monachor. Ruffino interprete c. 8. Similia etiam sunt apud eundem B. Basilium in regulis fusius disputatis c. 15. Ac perfecta) Hæc non sunt in eo B. Basilii loco.